

Kad gribas uzkāpt augstāk par Gaiziņu

Filmas par kalniem manī radīja pamudinājumu uzzināt - kā tad tur augšā īsti ir un vai mocības tiešām ir tā vērtas, lai kāptu augstāk un augstāk. Latvijas Alpīnistu un ceļotāju asociācijas "Kalnu skolu" izvēlējās par savu skolotāju un mācības par skaisto un bīstamo kalnos varēja sākties. Pirmajā nodarbībā iepazīstoties ar inventāru sapratu, ka zinu tieši neko. Labi, ka vismaz karabīni biju dzīvē redzējusi un leduscirtni kādas filmas otrajā plānā. Teorētiskajās nodarbībās bilde kļuva arvien skaidrāka, bet kā salda ēdiens vienmēr bija praktiskās nodarbības. Mezglu siešana (saimniecībā ļoti noderīga lieta), drošināšana, dulferēšanās (nolaišanās pa virvi) un kāpšana pa mākslīgo sienu zālē bija tikai pumpuriņi. Sniega nodarbības bija jau kā ziediņi - varējām uz sniegotajām nogāzēm izmēģināt iešanu zigzagā, trijās taktīs, kūleni ar leduscirtni (slēpotājiem šis triks ļoti patika), kūleni tāpēc, ka vajag pafotografēties, glisēšanu (braukšana uz leju pa sniega nogāzi) un iešanu ar koškām (alpīnistu veikalā pārdevēji gan nelokāmi tos sauc par dzelkšņiem). Bet raža tika vākta Kaukāzā - pa īstiem kalniem bez jebkādiem specefektiem un ar sajūtu, ka tas tiešām ir tā vērts.

Pirmā iepazīšanās ar leģendārā vilciena Rīga-Maskava plackartes vagonu noris veiksmīgi - esam tikuši pie kupejas, kur var attaisīt logu. Es tieku pie guļvietas ejas malā - nav jau patīkami, ka gar degungalu kāds visu laiku staigā un vienmēr kāda kāja no pretim guļošā biedra lūkojas tavā virzienā, bet vismaz visu laiku varu būt lietas kursā par vagonā notiekošo.

Maskavā pirmais apskates objekts ir veikals "Extrim" (jeb "Veikals vīriešiem"). Iepērkam trūkstošo no ekipējuma un dodamies apskatīt Maskavas lepnumu - Sarkano laukumu. Pa ceļam ieejam arī universālveikalā GUM un secinām, ka topošajiem kalniešiem vairāk interesē nevis Dolce & Gabbana, bet gan Gore-tex (auduma veids), kurus šajā visnotaļ lepnejā bodē nevar iegādāties. Nokāruši degunus dodamies tālāk iepazīt Maskavu un morāli gatavoties 36 h braucienam vilcienā uz Naļčiku.

Arī šajā vilcienā turpinās iesāktās gastronomiskās izvirtības, kāršu spēle, rindas uz tualetēm un neiztrūkstošais karstums, kas liek svīst, svīst un vēlreiz svīst. Ceļojumu jautrāku padara stāvēšana stacijās, kad var izstaipt kājas un uz perona kaut ko iegādāties par Eiropas līmeņa cenām no kundzītēm halātos. Otrās dienas vakarā debesu dāvanu saņemam kādā dzelzceļa stacijā dušas izskatā pie vilciena (kura gan vairāk bija domāta vilciena uzpildīšanai, bet dāvinātam zirgam taču zobos neskatās). Pēc slapjo tēkreklu šova trešā nakts vilcienā paiet tāpat kā iepriekšējās - domājot par vēsumu kalnos, lūkojoties citu braucēju smaidīgajās pēdās un mēģinot aizmigt.

Rīta agrumā izbirstam no vilciena un pārbaudām stacijas metāla detektoru - nepīkst neviens ar savu iespaidīgo dzelzi krāvumu somās. Priecīgi saļecam autobusos - Gazelēs un Pazikā, un dodamies ceļā. Pirmā apstāšanās ir Tirnauzas tirgū pēc pārtikas nākošajām 15 dienām. Tirgus ir visai miniatūrs ar kolorītiem personāžiem, bet ar vietējo veikalu palīdzību kopējais preču sortiments ir visai plašs. Mūsu grupas iepērkamās pārtikas saraksts ir salīdzinoši visnotaļ pieticīgs un iespaidīgākā atšķirība ir galvenajā ēdienu sastāvdaļā, kura reti kurā ēdienreizē netika ēsta - tikai 30 tušoņi (gaļas konservi) pret citas grupas 90 metāla bundziņām. Esam satriekti.

Pēc tirgus nākošais pārsteigums mūs sagaida pie pacēlāja, kuram bija atvaļinājums un strādāt viņš nestrādāja. Optimisma pilni cēlām savas somas plecos un nesām augšā pa 300 un vairāk pakāpieniem. Kāpēju sejas bija vienkārši neapprakstāmas - galu galā sen nebija nekur nekas ne nests, ne vilkts.

Pa ceļam uz alpīnistu nometni varam aplūkot patiešām augstus un skaistus kalnus (vilcienā līdznuma vietā ieraugot Bastejkalna lieluma pauguriņu un netīšām nosaucu to par "beidzot kalns", gandrīz tiku izslēgta no grupas par zaimošanu), tagad savu sajūsmu varēju izteikt cik vien tīk.

Alpīnistu nometne mūs sagaida ar īstu padomju laiku burvību un apkalpojošā personāla šarmu varējām izbaudīt nometnes ēdnīcā. Kotlete, griķi un silta tēja. Bet kečups spēj izglābt pasauli no šādiem brīnumiem.

Pirmajā naktī teltī izbaudām patīkamu vēsumu un plašumu, kamēr vēl tajā guļam divatā nevis četratā draudzīgi plecs pie pleca. Tīri patīkami, ka gar degungalu neviens nestaigā un kāda nefīrā pēda neraugās tavā virzienā. No rīta mūs sagaida jauks pārsteigums - ēzelītis, kas mīl alpīnistu pārtiku un nekautrējoties cienājosies ar to.

Pirmās divas dienas pavadām klintīs. Kāpjām, dulferējamies un visādi citādi izbaudām kalnus. Dzīvodama blokmājas 8.stāvā tēloju mazo alpīnistu - parasti kāpu ar kājām nevis braucu ar liftu, jo tas likās daudz sportiskāk (un krutāk). Tagad es biju kļuvusi par lielāku alpīnistu un lejā varēju nevis kāpt, bet dulferēties, kas būs daudz ātrāk un augšā nekāpšu pa trepēm, bet pa balkoniem, jo tas būs vēl krutāk.

Pēc klinšu nodarbībām nākošajā dienā bija ilgi gaidītais pasākums, kuram varētu dot nosaukumu "Nost ar karstumu, lai dzīvo aukstums līdz kaulam!" jeb upju šķērsošanas nodarbība. Un galvenā atziņa pēc šī pasākuma bija šāda - kalnu upēm pāri ir jāiet pa tiltiņu nevis jātēlo varonis un jābrien pāri. Bet kā bonuss sekoja Spa procedūras ar siltiem akmeņiem klēpī, lai no viegli zilganīgas paliktu par nedaudz rozīgu un varētu pa nometni pastaigāties nebaidot bērņus.

Nākošā diena bija svētku diena - ar smagajām mugursomām un pārtiku četrām dienām beidzot varējām kāpt augšā uz načovkām (nakšņošanas vietas). Pirmā pieeja mums nelika vilties un bija pietiekami grūta, lai pa ceļam varētu padomāt par: "Kāpēc es to daru?!". Bet uzkāpjot augšā atbilde atnāca: "Tāpēc, ka te ir skaisti un man patīk".

Saslējuši teltis āvām atkal kājas un devāmies iemēģināt koškas, lekt pāri plaisām un līst no tām ārā. Tagad Rīgas slidenās ielas liekas tīrais nieks - uzvelc kājās koškas un par pārējo vari neuztraukties. Vakarā atklājās mūsu komandas lielākā kļūda - bijām aizmirsuši lejā kārtis un vakarus nācās īsināt ar pašizdomātiem viktorīnas jautājumiem. Komandas sapulcē tika vienbalsīgi nolemts - šādu kļūdu vairs nedrīkst pieļaut, jo no tā ir atkarīga mūsu turpmākā alpīnistu karjera.

Pēc ledus/sniega nodarbībām, kad atkārtojām Latvijā izmēģinātus kūleņus ar leduscirtni rokās (šeit gan nebija skatītāju slēpotāju izskatā, tāpēc īpaša prieka nebija) un visādi citādi tīri interesantus manevrus ar koškām un leduscirtniem, bija pienākusi ilgi gaidītā pirmā virsotnes diena uz Gumači jeb tautā sauktu par Džumandži. Viss notiek kā armijā - celšanās plkst. 5.00, iziešana plkst. 6.00, tie, kas nepaspēj - paliek mājās un mazgā traukus. "Ilgais ceļš kalnos" vienas dienas garumā bija visai aizraujošs - bija gan prieks, gan besis, šad tad pa kādam sajūsmas spiedzienam un mīlestības apliecinājumiem. Virsotnes foto, telefonsakari ar realitāti un ceļš atpakaļ uz teltīm, lai pēc tam kravātos un dotos lejā uz nometni, kur mūs gaidīja duša, kas kalpoja par pietiekami labu argumentu vēlmei vispār kaut kur iet.

Duša, tāpat kā viss pārējais alpīnistu nometnē bija kaut kas īpašs. Izstāvēt rindu uz šo atrakciju varēja pat izvēlēties no trīs mazgāšanās režīmiem - ar ļoti karstu ūdeni, diezgan ledainu vai arī nostāties zem sifona un iedomāties, ka tevi apskalo komforta temperatūras ūdens un aizskalo prom visus nefīrumus.

Otra slēptā cerība – vakariņas restorānā ar servētiem griķiem un kotletēm gan nepiepildījās komunikācijas problēmu dēļ. Bet bārs mums bija atvērts un varējām sevi uzpildīt ar hičeniem, čeburekiem (kaukāziešu ēdieni) un grušām (bumbieru limonādi). Tā ir īpaša vieta nometnē - tur var ne tikai iepazīties ar citiem kalnu mīļiem un vietējiem, bet arī nopirkt ne tikai kaut ko dzeramu, ēdamu vai uzkožamu, bet tas pilda arī vietējā lielveikala funkcijas. Piedāvājuma sortiments visai plašs - no servīzes līdz lietusmēteļiem un vilnas zeķēm. Tā kā elektrību ražo dīzelģenerators, tad 21.gs visu gadžetu ēdienu var izbaudīt no plkst.20.00-23.00, kad bārā tiek ieslēgts televizors un visiem ir iespējams vērties zilajā ekrānā.

Pēc labi padarīta darbiņa sekoja atslodzes diena, kuru izmantojām, lai darītu neko vai vismaz kaut ko maznozīmīgu, jo vakarā vajadzēja atkal kravāties (nevēloties pieļaut tās pašas kļūdas - somā

pirmās tika ieliktas kārtis) un iet uz citu načovku, tikai šoreiz uz piecām dienām. Dienas pirmo daļu kā īstas meitenes pavadījām cepinoties uz akmeņiem ieziedušās ar saulespuķu eļļu (tā teikt - krīzes variants kalnos) un sapņojot par kleitām un kafejnīcām.

Dzīvošana teltīs kalnos ir visnotaļ jauks un romantisks pasākums. Parasti tajā ir ievākušies vairāk cilvēku nekā paredzēts ekspluatācijas noteikumos. Līdz ar to nav jābaidās, ka būs jājūtas vientuļam, jo noteikti kāds plecs vai kāja tev atgādinās par to, ka šajā pasaulē neesi viens. Personīgās mantas mīl sadraudzēties ar citu biedru mantām. Tādejādi to īpašniekiem tiek nodrošinātas izklaides spēlējot paslēpes vai kazakus razbojņikus - atkarībā no apstākļiem. Ēsts tiek viss un visādās kombinācijās, ja vēl ir kas palicis. Tušonkakas var būt labāks par šo? Šo gastronomisko šedevru kalnos novērtē ikviens. Arī iepakojums ir tik labs, ka tiek izmantots līdz pēdējai nāves stundai (kad divi akmeņi sabučo to) kā bļodiņa vai krūzīte atkarībā no ēdāja vēlmēm. Ja tava krūzīte nelīp pie rokām un lūpām, tad esi kalnietis iesācējs, jo īsti alpīnisti kalnos traukus nemazgā (jo ir taču patīkami grūtos brīžos atcerēties kā tika ēsts). Ar pārējo personīgo vajadzību apmierināšanu ir krietni vienkāršāk nekā pilsētā. Jebkurš akmens veiksmīgi pilda publiskā ķemertīņa funkcijas (turklāt par brīvu un ar skaistu skatu). Ar dušu gan ir nedaudz sarežģītāk, bet pielietojot izdomu arī šo problēmu var tīri labi atrisināt (vai arī vienkārši aizmirst par to). Mutes dobuma higiēna tiek ievērota visnotaļ regulāri, ja netīšam ir paķērusies līdz zobu birste un vēl var atcerēties kādam mērķim tā ir domāta.

Optimisma pilni no rīta cēlāties, vēlāties un devāties ceļā. Šī pieeja pārspēja visas cerības un tika nosaukta par "Killeri". Mūs pie dzīvības uzturēja doma, ka arī Rembo nevienu vien sviedru lāsi notraustu nesot savu mugursomu augšā.

Nākošā diena mūs sagaida ar lietu un nevēlēšanos mērcēties. Kolektīvi nolemjam uzkrāt spēkus spēlējot kārtis, jo arī šāda veida iemaņas nedrīkst zaudēt, savādāk vilcienā tas var smagi atspēlēties.

Pēc azartiski pavadītas dienas sekoja skaists rīts ar pilnmēnesi un zvaigznēm, tādēļ vajadzēja vien lekt biksēs, lai uzkāptu kaut kur augstāk. Pa ceļam romantiskā kino cienīgi skati ar saullēktu un pēc pāris stundām dažādu šķēršļu pārvarēšanas esam arī virsotnē. Notiek rituāls ar fotoaparātiem, mobilajiem telefoniem un svinīgu lapiņu maiņu. Sportiskā garā turpinām iesākto un ejam veikt rituālu uz nākošo virsotni. Pa ceļam izbaudām "kļučevoe mesto" (atslēgas vieta) jānot uz "āža muguras" pa kori. Lai visas virsotnes neliktos vienādas, tad šajā mūs sagaida salūts zibens veidolā. Smieklī vairs nenāk, jo izbaudīt zibens pieskārienus nav īpaši patīkami. Kā muzikālais fons mums kalpo akmeņi, jo negaisa laikā tie tik tiešām dzied (ne gluži kaut ko no Raimonda Paula, bet savus šlāgerus). Lai gan koncerts bija jauks, bet atrasties negaisa laikā ar kaudzi alpīnismam domātiem dzelžiem un tēlot zibensnovēdēju nebija ne prātā. Veiksmīgi izlijusi, izbaudījusi zibināšanu, paķīķinājusi par blondīnēm, zibeni un fotoaparātu, un tikusi lejā, taču ar to mans kāpiens nebeidzās. Vajadzēja rikšiem doties 20 min. pārgājienā pēc ūdens, lai varētu uzvārtīt tēju, kamēr pārējie biedri vēl ir ceļā uz telti.

Pēc 14 h piedzīvojuma nākošo dienu pavadījām žāvējot savus izmirkušos drēbju gabalus un stāstot stāstus par iepriekšējā dienā piedzīvoto par tēmu "bet es zibeni dabūju vairāk".

Labi atpūtušies atkal bijām gatavi jaunam varoņdarbam. Šoreiz ejot ciemos pie kalna, tas mūs sagaidīja nevis ar kaut kādām lapiņām virsotnē (kas īstenībā kalpo par apliecinājumu, ka tiešām ir būs šajā virsotnē un ir ļoti svarīga), bet kā īsts džentelmenis - ar konfektēm. Papriecājušies par dāvanu, virsotnes lapiņu atraduši un samainījuši cilpojam atkal lejā uz alpīnistu nometni, lai izmantotu civilizācijas piedāvātās ekstrās.

Nākošajā dienā nomazgājušies tīri atkal metam somas plecos, lai ietu pretim jauniem piedzīvojumiem. Šoreiz tikai uz 2 dienām. Skaista diena un meitenēm prieks par skatiem un vieglajām somām. Sarunas visu laiku riņķo ap lakotiem nagiem un svārkkiem, jo viņas jau gaida pilsēta un ceļš mājup, kamēr man vēl piedzīvojumi nebeidzas un lakoti nagi nespīd vēl ilgi.

Veikuši rituālu virsotnē un nokāpuši lejā, mani sagaida jauns pārsteigums - mani jaunie grupas biedri, ar kuriem vajadzēja kāpt Elbrusā, ir saņorēti un aizvesti lejā uz policijas iecirkni, jo viņiem

nebija līdzī pasēs. Sākums visnotaļ pozitīvs un optimismu izraisošs. Un mana galva izdomā turpmākos 2 attīstības scenārijus - vai nu es palieku vispār bez grupas un varu doties uz Naļčiku lakot nagus nevis kāpt Elbrusā, vai arī viņi atgriežas un pēc kāda laika arī es tieku ietērpta svītrainā tērpā un nonāku vietā, kur kalnus pilnīgi noteikti nav iespējams redzēt. Par laimi nepiepildījās neviens no šiem scenārijiem (jo robežsargi ar viņiem gribēja iepazīties tuvāk nevis kādu izdarītu kriminālu darbību dēļ, bet tāpēc, ka mazās zilās un sarkanās grāmatiņas ar fotogrāfijām bija nevis līdzī, bet teltīs) un nākošajā dienā sakravājuši savas mantas un arī paši sevi smagās mašīnas kravas kastē startējam Elbrusa virzienā.

Lai ieraudzītu Elbrusa virsotni ir divi varianti: vai nu kāp ilgi un dikti, vai arī izmanto iespēju uzbraukt augšā ar 3 pacēlājiem. Mēs kā īsti alpīnisti izvēlējamies otro variantu. Pirmie divi vagoniņi ir kā pie cilvēkiem un nekādas domas par debesu valstību nenāk prātā. Trešais pacēlājs mūs sagaida kā muzeja cienīgs eksponāts. Vienā no stacijām radās vēlme izmantot sabiedriskās tualetes pakalpojumus, cerība vismaz uz caurumu grīdā izkusa kā pēdējais sniegs pavasarī. Varbūt tur kādreiz arī tāds ir bijis, bet tagad gan tā vietā ir iespaidīgs kultūrslēnis, kam pa virsu uzlikti 3 dēļi, lai tas visu laiku papildinātos un paliktu par piemiņu nākamajām paaudzēm. Veiksmīgi uzbraukuši augšā arī ar 3. pacēlāju uzspēlējam spēli ar pārējo grupu kāpējiem "Kurš lēnāk brauks, tas ātrāk tiks". Kamēr pārējie jau nes sevi un savas somas uz nakšņošanas vietām, tikmēr mēs priecājamies par skaisto dienu, krievu alu un pārējām ar alpīnismu cieši saistītām lietām. Līdz mums labie cilvēki no administrācijas liek maksāt par nacionālā parka izmantošanu. Par cik mums jāmaksā par visiem un tik daudz naudas kabatā pat sapņos nav rādījies, tad mūs veiksmīgi salādēja retrakā un aizvizināja garām visiem kāpējiem, lai vēlāk no viņiem iekasētu naudu. Tā ir, ka skrien, kad vajag atpūsties un baudīt dabu.

Turpmāko notikumu var nosaukt par katras meitenes sapni. Mani savā teltī pieņēma četri puiši un nelika ne mazgāt traukus, ne grīdas, ne taisīt ēst (un ēst viņi taisīja labi). Protams, ka dzīve nav rožu dārzs un par to man nākas pieciest melni melno humoru, strauju skābekļa samazināšanos teltī un mīklas minēšanu - "kurš norāva zobu?". Vēl es varēju minēt, kas slēpjas aiz vārdiem "tīt filmu" un "stanga". Vēl pirms gulētiešanas uzraujam riču raču, kurā es veiksmīgi uzvaru un pārējie nolemj ar mani vairāk šādās darbībās neielasties, lai neapkaunoju viņu godu vēl vairāk. Saklausījušies stāstus par aukstajām naktīm, saģērbuši siltās drēbes mugurā liekam katrs savā guļammaisā un mēģinām kaut kā izkarot pēc iespējas vairāk kvadrācentimetru horizontālas plaknes savai miesai. Pasakās gulēšana četrvietīgajā teltī ar četriem puišiem ir aprakstīta krietni vien skaistāk nekā ir dzīvē (tāpēc pasakas nevajag lasīt). Nakts paiet cīnoties par vietu zem saules un karstumu. Mīkla, kāpēc bija tik karsti, puišu vai laika apstākļu dēļ tā arī palika neatminēta.

Nākošajā dienā veicam aklimatizācijas gājienu pa "highway" līdz Pastuhova klintīm. Apēdam līdzpaņemtās šprotes un kāpjam lejā, lai plkst.18.00 liktos gulēt un plkst.1.00 naktī celtos, paēstu un ietu iekarot Eiropas augstāko virsotni - Elbrusu.

Rīts (drīzāk nakts) mūs sagaida ar labu laiku un varam doties ceļā. Naktī ceļš uz virsotni atgādina jāņtārpiņu taku, jo visi iet ar luksturīšiem, lai redzētu priekšā ejošā muguru vai savu kāju uz sniega fona. Tie, kam dzīvē daudz nepiepildītu sapņu, varēja mēģināt tos piepildīt pie katras krītošās zvaigznes. Ceļš uz virsotni ne tas vieglākais, bet katrs apdzītais cilvēks deva pārliecību, ka ne man vienai grūti un citiem ir vēl grūtāk. Virsotne sagaida ar Bauskas aliņu un igauņu desu, viens mazs foto un atpakaļ ceļš uz mājām...

Īss rezumē par paveikto - bija vērts kāpt, lai dotu sev pārliecību, ka arī es to varu, tikai vajag gribēt.

Nonākuši, nošļukuši lejā paguļam diendusu, paēdam un atkal liekam gulēt, lai nākošajā dienā dotos atpakaļ civilizācijā - uz Naļčiku, kurā mums jāpavada 4 dienas līdz vilcienam.

Naļčika mūs sagaida ar pamatīgu karstumu un tirgu, kur varam savus vēderus piestūķēt pēc sirds patikas. Un jāsap, ka puiši man arī neļāva atpalikt šajā jautājumā-baroja kā uz nokaušanu un neļāva atteikties. Tā mēs arī savas dienas vadījām - ēdot, dzerot, aizejot uz kino un atkal sākot visu no gala. Vienu dienu nolēmām veikt izmaiņas savos plānos un aizbraukt uz upi atveldzēties. Es upi

biju iedomājusies vismaz Rīgas kanāla izmērā. Bet realitāte atkal parādīja savu skarbo vaigu - “upe” bija siltāka par gaisu un spēja apskalot tikai potītes. Nodemonstrējot labu kopēju darbu, kopējiem spēkiem uzcēlām dambi (kurš noteikti iegūtu balvu kā Naļčikas labākā inženiertehniskā būve 2010), un tad jau plakanāki cilvēki vismaz varēja iegremdēties siltajā vannā.

Dienas atpakaļceļā vilcienā vadām kā mācēdami - guļam, ēdam, spēlējam kārtis (atbiežoties par zaudēto riču raču, puisi zolītē mani sakauj) un uzstādām jaunu rekordu arbūzu ātrēšanā.

Maskavā, lai padarītu ciešanas lielākas, karstumam ir pievienojies arī smogs. Un tiek nolemts visu dienu pavadīt lielveikalā. Šeit puisi pierāda, ka nav nemaz sliktāki šoppingotāji par meitenēm. Ceļš uz Rīgu pāiet vienā elpas vilcienā - galu galā māju tuvums jau jūtams.

Ja dzīvē pietrūkst pozitīvu emociju un labu cilvēku, tad jādodas uz kalniem. Jo tur tos var atrast lielā daudzumā.